

ประภาพรรณ เทียงมา : การบริหารการใช้ยาเคมีบำบัด ในโรงพยาบาลรัฐระดับทุติยภูมิและตติยภูมิ และโรงพยาบาลเอกชนขนาดหนึ่งร้อยเตียงขึ้นไปในประเทศไทย พ.ศ. 2548 (Cytotoxic Drugs (Chemotherapy) Management in Public Hospitals and Private Hospitals in Thailand, 2005) อ.ที่ปรึกษา : ศ.นพ.พรชัย ลิขิตศรัณย์กุล,อ.ที่ปรึกษาร่วม : อ.สรันยา เสงพระพรหม จำนวน 121 หน้า ISBN 974-14-2453-1

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง เพื่อศึกษาการบริหารการใช้ยาเคมีบำบัด ในโรงพยาบาลรัฐระดับทุติยภูมิและตติยภูมิ และโรงพยาบาลเอกชนขนาดหนึ่งร้อยเตียงขึ้นไปในประเทศไทย โดยส่งแบบสอบถามชนิดให้ตอบด้วยตนเองทางไปรษณีย์ ไปยังโรงพยาบาลจำนวน 328 แห่ง เป็นโรงพยาบาลรัฐระดับทุติยภูมิและตติยภูมิ (144) และโรงพยาบาลเอกชนขนาดหนึ่งร้อยเตียงขึ้นไป (184) โดยศึกษาประชากรทั้งหมดไม่ได้สุ่มตัวอย่าง เก็บข้อมูลระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2548 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย t-test และ ANOVA test

ผลการวิจัย พบว่ามีอัตราการตอบกลับร้อยละ 72.3 โดยโรงพยาบาลมีการบริหารการใช้ยาเคมีบำบัด ร้อยละ 75 มีนโยบาย/มาตรการการบริหารการใช้ยาเคมีบำบัด ร้อยละ 68.3 มีคู่มือ/แนวทางในการปฏิบัติงาน ร้อยละ 73 มีหน่วยงาน/คณะกรรมการรับผิดชอบ ร้อยละ 40.4 ส่วนใหญ่มีการจัดสรรบุคลากรไม่เพียงพอ ร้อยละ 60.7 ใช้ยาเคมีบำบัดชนิดฉีด เฉลี่ย 9 ขนาดใช้/วัน ส่วนใหญ่ใช้ทุกสัปดาห์ ร้อยละ 36.5 ไม่มีหอผู้ป่วยให้ยาเคมีบำบัดโดยเฉพาะ ร้อยละ 87.1 มีผู้ป่วยมะเร็งที่ใช้ยาเคมีบำบัดเฉลี่ย 95 คน/เดือน มีศูนย์กลางเตรียมยาเคมีบำบัด ร้อยละ 40.3 การบริหารการใช้ยาเคมีบำบัดตามแนวปฏิบัติของ OSHA ซึ่งมีกระประเมิน 5 ระดับ พบว่า โดยรวมมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง โดยมีการปฏิบัติด้านการเก็บยาในระดับค่อนข้างมาก การปฏิบัติด้านการจัดหาสถานที่ ขนส่งยา กำจัดขยะ อุปกรณ์ปนเปื้อนยาและสิ่งคัดหลั่งของผู้ป่วย การจัดการเมื่อเกิดอุบัติเหตุยาหก ตก แหก รั่ว ในระดับปานกลาง ส่วนการปฏิบัติด้านการดูแลสุขภาพ เก็บบันทึกข้อมูล ผีอกบวมและเผยแพร่ข้อมูล การเตรียม การให้ยาเคมีบำบัด อยู่ในระดับค่อนข้างน้อย นอกจากนี้พบว่า ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานบริหารการใช้ยาเคมีบำบัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ปัจจัยด้านโรงพยาบาล ได้แก่ ระดับการให้บริการ ประเภท สังกัด ขนาดของโรงพยาบาล ปริมาณและความถี่ในการใช้ยา จำนวนผู้ป่วยใช้ยา การดำเนินงานคุณภาพ การรับรองมาตรฐานโรงพยาบาล หอผู้ป่วยให้ยาเคมีบำบัดโดยเฉพาะ ปัจจัยด้านหน่วยงาน ได้แก่ นโยบาย/มาตรการการบริหารการใช้ยาเคมีบำบัด คู่มือ/แนวทางในการปฏิบัติงาน หน่วยงาน/คณะกรรมการที่รับผิดชอบ ช่องทางการสื่อสาร และงบประมาณที่เพียงพอในการดำเนินงานบริหารการใช้ยาเคมีบำบัด ส่วนปัจจัยที่เป็นปัญหาหรืออุปสรรคในการดำเนินงาน 3 อันดับแรก คือ ด้านสถานที่และอุปกรณ์ ร้อยละ 69.9 ด้านบุคลากร ร้อยละ 69.2 ด้านนโยบาย คู่มือ แนวทางในการปฏิบัติงาน ร้อยละ 60.9

ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าการบริหารการใช้ยาเคมีบำบัดของไทยตามแนวปฏิบัติของ OSHA โดยรวมแล้วอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนกลางและโรงพยาบาลควรจัดให้มีนโยบาย งบประมาณ และแนวทางในการดำเนินงาน โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับศักยภาพของแต่ละโรงพยาบาล ให้สามารถนำไปปฏิบัติได้มากที่สุด เพื่อก่อให้เกิดความปลอดภัยต่อบุคลากรทางการแพทย์และสิ่งแวดล้อมของโรงพยาบาล

##4674820130 : MAJOR OCCUPATIONAL MEDICINE

KEY WORD : CYTOTOXIC DRUG/CHEMOTHERAPY/MANAGEMENT

PRAPAPAN THEANGMA : CYTOTOXIC DRUGS (CHEMOTHERAPY) MANAGEMENT IN
PUBLIC HOSPITALS AND PRIVATE HOSPITALS IN THAILAND, 2005.
THESIS ADVISOR: PROF.PORNCHAI SITHISARANKUL. THESIS COADVISOR: SARUNYA
HENGPRAPROM, 121 pp. ISBN 974-14-2453-1

The purposes of this cross-sectional descriptive study were to explore cytotoxic drugs (chemotherapy) management in public hospitals and private hospitals in Thailand. The self-administered questionnaires were sent to 144 public hospitals and 184 private hospitals. The study population was 328 hospitals without sampling. Data was collected during February and September 2005.

The results showed that the response rate was high (72.3%). Most hospitals had cytotoxic drugs (CDs) management (75.1%), policies for CDs management (68.3%), guideline (73%), committee (40.4%), and inadequate personnel (60.7%). Most hospitals administrated CDs for an average of 9 doses/day, use CDs every week (36.5%), served cancer patients for an average of 95 persons/month, and had centralized preparation of CDs (40.3%). Five-rating scales according to OSHA guideline were used to assess CDs management compared to OSHA guideline and found that most hospitals were of moderate level. CDs storage was practiced and rated as the highest level. Providing work area, transporting, disposal and spill management were of moderate level. Medical surveillances, record keeping, training and information distribution, preparation and administration were of low level. Factors associated with CDs management as of OSHA guideline were : hospital factors (health service level, number of beds and cancer patients, number and frequency of CDs injection, quality improvement activity, hospital accreditation and special ward for chemotherapy) and organization factors (policy, guideline, committee, communication channel and adequate budget).

In conclusion, this study revealed that CDs management as of OSHA guideline in public hospitals and private hospitals were of moderate level. The central authority and hospital facility should establish an appropriate policy and a guideline and provide budget for safety CDs management. This will prevent CDs exposure in healthcare personnel and contamination to the environment.